

Andreas Edwien,
Nåkkvesvei 3-8033,
Oslo 6.

Oslo den 17. mars 1974

Programsekretær Birgit Gjernes!

Jeg må naturligvis sterkt beklage at tvisten oss imellom fremdeles er uoppgjort. Det såkalte "rettsforbik" betyr jo at partene er "enige om fortsatt å være uenige", men avstår fra domstolsprøvelse av tvisten (i den form den forelå). Jeg lot saken heve av særlig to grunner: Dels p.g.a. den meningsløse og meget trettende saksbehandling, noe som bl.a. fremgår av at Oslo byrett ennå omtrent fem år etter saksanlegget (etter loven skal en slik sak "fremmes uten unødig opphold") ikke hadde tatt standpunkt til påstanden fra Deres side om at saken var reist for sent etter loven (hva den utvilsomt ikke var, Deres advokats prosedyre her var virkelig en usmakelig form for bløff). - Men i denne spesielle sak var den viktigste grunnen de faktiske innrømmelser De gjorde: De medga at den "objektivitet" De har påberopt Dem, ikke er mulig i teologiske kontroverser av denne art, og De sa samtidig at De "ikke er sikker på" at De den gang uttalte Dem som sitert i De aviser det gjaldt.

Det faktum står fremdeles uendret (og det er bedre kjent og "husket" enn De antyder, omtalt bl.a. i aviser en rekke ganger siden, og bl.a. også gjort kjent i forbindelse med det siste rettsmøtet): At De offentlig ved to anledninger har betegnet en "konsulent"s slakting av min bok som "helt objektiv" og "tvers igjennom objektiv".

Dette har De latt et stort avispublikum gå ut fra at De har sagt, uten noen påfølgende beriktigelse, og uten overhodet å besvare offentlig fremsatte protester fra min og andres side. Spørsmålet er da:

Hvorfor en meget ekstrem, ubevist påstand til skade for meg, til offentlig bruk, og på den annen side, til privat bruk, en avstandtaken fra denne, en innrømmelse av at den ikke "holder mål", uten å ville gjøre denne innrømmelse offentlig kjent? For å si det uteno omsvöp: Hvorfor ønsker De at usannheten skal være offentlig, sannheten kun privat?

Med dette har jeg bare villet presisere hva vårt mellomværende - som altså er like uoppgjort - fremdeles består i. Slik dette ligger an, må jo initiativet til en løsning komme fra Dem.

Med hilsen

Andreas Edwien

Andreas Edwien,

Nakkvesvei 3-8033;

Oslo 6.

Oslo den 3. april 1974

Progr.sekr. Birgit Gjernes,

O s l o .

Jeg viser til mitt brev av 17.mars d.å., som jeg har ventet et svar på. La meg samtidig få påpeke følgende, som De forøvrig relativt lett vil ha kunnet orientere Dem om:

Av teologer med samme utdannelse og stilling som herr Jervell, foreligger det fire (offentlige) vurderinger av det vitenskapelige og historiske grunnlag for min fremstilling og vurdering av Jesus og hans lære (det grunnlag som min bok "Dogmet om Jesus" bygger på):

Av disse sier en dansk professor, idet han tilføyer at det er "få teologer" (i Norge og Danmark) som "besidder et like så godt overblik over bibelforskningens stilling i dag", følgende:

".... videnskabeligt set har den ene retning (i teologien) ikke haft svært ved at påvise den andens "uvidenskabelighed", men selv har den ikke kunnet yde noget metodisk sikkert. Om det er lykkedes en ny norsk bog, der behandler sagen, at overvinde denne usikkerhed, tør jeg ikke sige bestemt, men den viser i hvert fald en ny vej til forståelse af visse modsigelser i Jesu forkyndelse". (Gjælder undertegnede bok "Idekampen i det bibelske gudsbilde. Jesu forkyndelse i åndshistorisk lys") - En norsk teologiprofessor (i anledning samme bok):

"Jeg mener kort og godt at rent vitenskapelig og fornuftsmessig kan Edwiens oppfatning like gjerne hevdes som de kirkelige teologers. Når vi ikke gir ham vår tilslutning, skyldes det en tro. Ikke en bedre innsikt og solidere lærdom".

Av de nevnte fire "fagfolk" (Deres egen betegnelse av de kristne teologer) har De altså valgt ut den av dem som er alene om å påstå at mine synsmåter "ikke holder vitenskapelig" - men stadig uten å gi noen nærmere påvisning og begrunnelse. Som De vet har Jervell direkte avslått å offentliggjøre sine påståtte "vitenskapelige" argumenter. Er det "ordentlig". AV ham? AV Dem?

Formodentlig vet De også at av de foreliggende anmeldelser av "Dogmet om Jesus" har ca. 70 % uttalt seg overveiende positivt om boken.

Skjønt De vel også kjenner til dette, vil jeg gjøre oppmerksom på noe som kanskje best av alt illustrerer situasjonen: På et møte i Studentersamfundet i Oslo, hvor jeg holdt et innledningsforedrag til debatt, ble jeg av Jacob Jervell beskyldt for "antisemittisme", idet jeg angivelig skulle ha "angrepet Jesus" som "jøde". I ensøner replikk på samme møte ba han om unnskyldning for dette (siden bekreftet underhånden av Jervell skriftlig). Beskyldningen ble referert i Dagbladet. Men ikke unnskyldningen! I åtte år har jeg nu forsøkt å bevege Jervell til å offentliggjøre

unnskyldningen - uten resultat! "Ordentlig"? Av en professor, en "fagmann" - som påberoper seg "vitenskapelige" argumenter?

Vår kontrovers vil for meg - idet den skade De på sviktende grunnlag har påført meg er betydelig - bevare sin aktualitet til den på en eller annen måte er løst. Jeg ber Dem nu komme med et forslag.

Hilsen

Andreas Edviken

Jeg viser til mitt brev av 17. mars 1954, som jeg har ventet et svar på. Da med samtidig få påske følgende, som De forøvrig relativt lett vil ha kunnet orientere Dem om:

av teologer med samme utdannelse og stilling som her (offentlig) vurderinger av det vitenskapelige og historiske grunnlag som min fremstilling og vurdering av Jesus og hans lære (det grunnlag som min bok "Dogmet om Jesus" bygger på):

Av disse sier en dansk professor, idet han tilføyer at det er "teologer" (i Norge og Danmark) som "beslutter et lite så godt overblik over utdannelsens stilling i dag", følgende:

"..... vitenskapelig set har den ene retning (i teologien) ikke hatt svart ved at påvise den andens "vitenskapelighet", men selv har den ikke kunnet yde noget særlig sikret. Og det er lykkedes om ny norsk bok, der behandler sagen, at overvinde denne usikkerhet, for jeg ikke stige bestemt, men den viser i hvert fall en ny vej til forståelse av visse begreper i Jesus forkyndelse." (Utgiveren understreker bok "Inngangen til bibelske gudsord. Jesus forkyndelse i åndshistorisk lys" - en norsk teologiprofessor (i anledning samme bok):

"Jeg mener kort og godt at rent vitenskapelig og forvitenskapelig kan såværs opfatning like gjerne hevdes som de kirkelige teologers. Når vi ikke går inn på tilførelse, skyldes det en tro. Ikke en bedre innsett og solidere lærdom."

Av de nevnte fire "teologer" (deres egen betegnelser av de kristne teologer) har de altså valgt ut den av dem som er slett om å påstå at mine synsmåter "ikke holder vitenskapelig" - men stadig uten å si noen merkelige påstander og begrunnelser. Som de vel har forvelli direkte avslørt å offentliggjøre sine påståtte "vitenskapelige" argumenter. Er det "ordentlig". Av hvem? Av Dem?

Formodentlig vet de også at av de foreliggende anmeldeiser av "Dogmet om Jesus" har ca. 70 % uttalt seg overveidende positivt og bakent.

Skjint de vil også kjende til dette, vil jeg gjøre oppmerksom på noe særskilt godt av alle illustrasjoner til saken: På et møte i Kirkehistorisk selskap i Oslo, hvor jeg holdt et innledningsforedrag til debatt, ble jeg av Jacob

tervelli beskylt for "antihumanisme", idet jeg angivelig skulle ha "angrepet Jesus" som "jude". I en senere redegjørelse måtte de han en unnskyldning for dette (siden de klaget uttrykkelig av tervelli antihumanistisk). Beskyldningen ble korrigert i arbeidet. Men like unnskyldningsakt i dette år har jeg nu forvelli å overgi tervelli til å offentliggjøre

16.4.74.

Kjære Andreas Edwien.

Nei, vi er visst ikke kommet lenger, og ikke vet jeg hvordan vi skal komme lenger heller, det må jeg tilstå.

Det eneste jeg lovet i forbindelse med at rettsaken ble avblåst, var en personlig samtale. Det er jeg fremdeles villig til, selvsagt er jeg det.

Men jeg ser ingen mulighet for å komme med en offentlig beriktigelse av noe jeg sa.... eller ikke sa... før mer enn åtte år siden. Jeg kan ikke skjønne annet enn at det ville virke nokså merkelig. Men dersom De på noen måte kan bruke denne siste uttalesen fra meg, som De sier var medvirkende årsak til at De lot saken falle, nemlig at jeg ikke er sikker på om uttalelsen falt slik som gjen-gitt i avisen, og at objektivitet ikke er mulig i teologiske kontroverser av denne art, så står det Dem helt fritt for.

Stort annet vet jeg ikke å si, annet enn å ønske for Deres skyld, og for vår, at De bruker Deres utvilsomt store talent på ting som kan bære mere og bedre frukter enn dette.

Men, som sagt, en samtale er jeg fremdeles villig til.

Med hilsen

Birgit Gjernes
Birgit Gjernes.

Andreas Edwien,
Nåkkvesvei 3-8033,
Oslo 6.

Oslo den 26.april 1974

Kjære Birgit Gjernes,

Deres brev av 16. ds.

Foruten det jeg har nevnt var det følgende uttalelser av Dem under rettsmötet 19/2 som ble avgjørende: "Hadde jeg visst hvilke konsekvenser dette skulle få, hadde jeg nok gått frem på en annen måte Det er underlig at vi skulle komme i dette motsetningsforhold i betraktning av at jeg langt på vei er enig i Deres synsmåter" (dette er kanskje ikke helt ordrett hva De sa, men meningen fant jeg klar nok). Viktigst er at De kom med en klar innrømmelse av at det ikke foreligger grunnlag for å hevde at en negativ vurdering av min bok - in casu en kristen teologs - er en "objektiv" vurdering.

Etter dette anså jeg det som klart at vi skulle kunne komme frem til en løsning på kontroversen, og vi avtalte en senere drøftelse (med "sikte på en løsning"). Etter som De nu samtykker i å offentliggjøre Deres beklagelse av den uholdbare bruk av begrepet "objektivitet", skulle vi nu få en ende på denne egenartede og langdryge tvist. - Når det gjelder tidsavstanden, så kunne De uten tvil ha påberopt Dem den hvis det var jeg som hadde latt det gå åtte år uten å reagere, men som De vet protesterte jeg umiddelbart. Saken skulle allikevel kunne løses ved at jeg - slik De foretrekker - "bruker" Deres innrømmelse, nemlig i forbindelse med det såkalte "rettslige forlik".

Angående spørsmålet hva De faktisk sa til Deres intervjuere, så er jeg enig i at en beriktigelse nu vil "virke nok-så merkelig". Siden De jo den gang ikke fant det nødvendig å beriktige uttalelsene - tross alle protestene - vil De formodentlig være enig i at vi bygger på disse slik de er gjengitt. Hvis ikke, måtte De vel forklare hvorfor De ikke korrigerste den gang? Vil ikke det bli for omstendelig?

Jeg vedlegger en fremstilling som skulle gi et korrekt bilde av det som er foregått og ber Dem vennligst undertegne og sende meg snarest.

Hilsen

Andreas Edwien

Bilag m/ gjenpart

R E T T S L I G F O R L I K

O M " D O G M E T O M J E S U S "

Etter at programsekretær i NRK, Birgit Gjernes, har beklaget uttalelser i forbindelse med Andreas Edwiens bok "Dogmet om Jesus" er det oppnådd forlik i den mortifikasjonssak Edwien i sin tid reiste mot fru Gjernes og Dagbladet. Programsekretæren ble intervjuet av Dagbladet i 1966 i anledning av at ukeavisen Orientering hadde rettet kritikk mot Kringkastingen for å ha unnlatt å omtale boken, med antakelse av at det her sto kirkelige og teologiske interesser bak. Boken behandler nemlig ifølge undertitelen "Jesu feilaktige verdensbilde som grunnlag for hans uholdbare dualisme og for illusjonen om hans oppstandelse", i en senere utgave endret til "Hvor mannen fra Nazareth tok feil".

Programsekretær Gjernes tilbakeviste kritikken med å hevde at man hadde bedømt boken på "helt objektive kriterier" og begrunnet dette med at en konsulent hadde funnet at den "ikke holdt mål kvalitetsmessig" og at påstandene ikke holder vitenskapelig". Overfor Orientering hevdet hun at det forelå et "tvers igjennom ordentlig og objektivt" grunnlag for å "slakte" boken ved eventuelt omtale i radioens programpost "Dagens bok", og at man derfor måtte avstå fra slik omtale. Hun tilføyet imidlertid her at dette "ikke utelukker at det kan komme i stand en eller annen form for debatt om boken". Men noen debatt i NRK ble det ikke.

For å få klarlagt om det forelå et "objektivt" og "vitenskapelig" fundert grunnlag for slaktingen, reiste Edwien - som ikke fikk spalteplass i Dagbladet til en imøtegåelse - sak ved Oslo byrett mot programsekretær Gjernes og Dagbladet med krav om mortifikasjon av denne bruk av begrepet "objektivitet". Under saksforberedelsen er det gjort kjent at den påstått "objektive" vurdering av boken stammet fra Jacob Jervell, som er professor i nytestamentlig teologi og ordinert prest.

I forbindelse med et rettsmøte i saken har programsekretær Gjernes nu beklaget at hun betegnet vurderingen som "objektiv" - ut fra ordets normale betydning: upartisk, nøytral - og innrømmet at det ikke forelå grunnlag for en slik oppfatning. Etter dette har Andreas Edwien frafalt kravet om mortifikasjon, og saken er hevet ved rettslig forlik.

Herved bekrefter jeg at ovenstående, som Andreas Edwien har forelagt meg, gir en korrekt fremstilling av Dagbladets og Orienterings gjengivelse av mine utsagn og av mine uttalelser i forbindelse med rettssaken, og jeg samtykker i at den offentliggjøres.

Oslo den april 1974

Birgit Gjernes

Oslo, 3.5.74.

Kjære Andreas Edwien.

Nei, dette kan jeg nok ikke.

Mitt navn er ikke viktig. Hadde det ikke vært noe annet, så hadde jeg sagt -så i Herrens navn-, for å holde seg i stilene. Men professor Jervells navn har jeg ingen som helst myndighet over.

Så det kan jeg som sagt ikke, og har overlatt Deres forslag til Hr.adv. Andreas Arntzen. Og så reiser jeg på ferie.

Med hilsen

Birgit Gjernes
Birgit Gjernes.

Andreas Edwien,
Nåkkvesv. 3-8033
Oslo 6.

Oslo 8/5 - 74.

Programsekretær Birgit Gjernes,
Bj. Björnsons pl.
Oslo 3.

Kjære Birgit Gjernes,

Ad Deres brev av 3. ds:

Selv om Jervells rolle som Deres konsulent forlengst har vært omtalt offentlig (i flere aviser), og skjönt De jo selv i så måte - og det skulle De jo kunne bekrefte - notorisk har opptrådt med "myndighet over hans navn" i en offentlig rettssak (hvor han som oppnevnt vitne var tildelt den ganske enestående og overmenneskelige oppgave å bevise riktigheten av påstanden om hans egen "objektivitet"), så er i denne sammenheng hans navn naturligvis ikke viktig. ("Herrens navn" er vel allikevel med, forsåvidt som Orienterings-intervjuet bekræftet at man sto overfor en teolog). - Men at det ikke vil la seg gjøre å utelate Deres eget navn, vil De ved nærmere ettertanke sikkert innse.

Jeg har nu fulgt Deres ønske og sløffet teologens navn. Siden grunnlaget for Deres innvending dermed er borte, går jeg ut fra De kan returnere omgående.

Hilsen

Andreas Edwien

Vedlegg

Erklæring

I anledning av den mortifikasjonssak som Andreas Edwien for endel år siden reiste mot meg ved Oslo byrett i anledning av uttalelser til Dagbladet om hans kirkekritiske bok "Dogmet om Jesus", bekrefter jeg herved at jeg under det siste rettsmötet i en samtale med saksökeren erklærte at jeg ikke er sikker på om jeg uttalte meg slik som gjengitt i avisen og at objektivitet ikke er mulig i teologiske kontroverser av denne art. Det vil si at jeg beklager at jeg ifölge det intervju med Dagbladet som förte til at saken ble reist, skal ha brukt uttrykket "objektive kriterier" om en vurdering av boken som tar avstand fra dens synsmåter.

Jeg önsker denne erklæring offentliggjort i Dagbladet og i andre aviser som har omtalt rettssaken.

Oslo den 24.februar 1975

NORSK RIKSKRINGKASTING

NRK

BJØRNSTJERNE BJØRNSONS PLASS 1.
OSLO 3 TELEFON (02) 46 98 60
TELEX 16820 NRUTL

RADIO:
TLGR.ADR. STUDIO
TELEX 11023 NRRAN

TELEVISJON:
TLGR.ADR. TELENOR
TELEX 11794 NRTVP (EUROV.)
TELEX 18530 NRTVN

Deres ref.

Deres brev av

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

OSLO 25.2.75.

Herr Andreas Edwien,

Deres forige brev til meg ble oversendt advokaten, på hans anmodning.

Vedlagte erklæring kan jeg desværre ikke undertegne, verken den eller noen annen for den saks skyld, av den enkle grunn at forliket kom i stand uten annen reservasjon enn den at vi to skulle snakke sammen.

Det har vi nå gjort både muntlig og skriftlig. Nå må vi la denne saken hvile. Jeg beklager å måtte tilføye at heretter kommer jeg ikke til å bestå flere henvendelser om dette.

Med hilsen

Birgit Gjernes
Birgit Gjernes.

Andreas Edwien,
Nåkkvesvei 3-8033,
Oslo 6.

Oslo den 6/3 - 75.

Birgit Gjernes,
Norsk Rikskringkasting,
Oslo 3.

Jeg har mottatt Deres nokså eiendommelige brev av
25. f.m.

Noen spesiell juridisk grunn til å akseptere et noe
magert forlik med Dem, hadde jeg ikke - saken var i k k e
reist for sent! Det var Deres klare innrømmelser som talte
til Deres fordel og som ble avgjørende for meg. Uten innrøm-
melsene - intet forlik, det går jeg ut fra står helt klart
for Dem. Det var kanskje dristig av meg å ikke straks be Dem
formulere erkjennelsen skriftlig, men den store tillit viste
jeg Dem altså. Deres skriftlige bekreftelse kom da også. Og
på dette grunnlag er da tvisten delvis løst: ved at Deres
erklæring er offentliggjort i Orientering, betegnet som "av-
gjørende innrømmelse".

Men som en av forutsetningene avtalte vi at vi skulle
ha "en samtale med sikte på en løsning", dvs. en drøftelse
med det formål å gi forliket praktisk verdi og betydning (noen
annen hensikt kunne samtalen selvsagt ikke ha). Det har det
nu bare delvis fått. Samtalen synes derfor nu nødvendig. Å
avslå dette er å bryte en klar avtale, og en av forutsetningene
for forliket. Akter De å gjøre det? Vennligst svar omgående.

Med hilsen

Andreas Edwien

P.s. Får jeg ikke noe svar (som De nærmest har truet med), eller
ikke noe klart svar, må jeg søke saken løst på det grunnlag som
foreligger. - Det kan da også bli aktuelt å bringe den inn for
nye instanser.

A. E.